

Vloga nadzornega sveta pri preprečevanju prevar v podjetjih

Prof. dr. Sergeja Slapničar

Posvet o forenziki

Ljubljana, 20. - 21. september 2017

1.

O čem govorimo, ko govorimo o prevarah v podjetjih?

Podjetje T

Uprava podjetja T je naročila cenitev svoje odvisne družbe pri eni izmed **Big four** revizorskih družb. Ta je pokazala, da je kapital odvisne družbe vreden **196 milijonov** evrov, delež manjšinskih delničarjev pa je bil ocenjen na **71 milijonov evrov**. Po taki ceni je družba T tudi izplačala manjšinske lastnike ob prevzemu njihovega deleža.

A cenitev, ki jo je decembra lani pripravil drug uveljavljen cenilec, je pokazala, da je kapital odvisne družbe vreden le **štiri milijone**. V družbi T so morali naložbe v odvisno družbo odpisati.

Podjetje M1

Družba I, finančni holding, ki se ukvarja s prevzemi, si sposodi od trgovske družbe M1 10 mio EUR. Kot vračilo 10 mio EUR družba M1 dobi zemljišče od družbe I na Balkanu.

Cenitev priznane Big Four revizijske hiše izdelana na dan pridobitve zemljišča.

Na zemljišču stoji spomeniško zaščitena stara tovarna, gradnja poslovnega prostora za družbo M1 nemogoča; uporabna in tržna vrednost zelo nizki.

Odškodninsko odgovornost prične ugotavljati nova uprava in nov NS.

Računovodske prevare: podjetje M2

Podjetje M2 oddvoji svojo divizijo v samostojno pravno osebo podjetje E d.o.o..

Pri tem ugotovi 60 mio EUR dobrega imena in ga prikaže v bilanci stanja kot povečanje sredstev in kapitala na postavki zadržanih dobičkov.

Iz zadržanih dobičkov izplača 5 mio EUR dividend svojim lastnikom = managerjem podjetja M2.

Čez eno leto ugotovi, da je šlo za računovodsko napako, da je dobro ime v družbi vredno 0 EUR in odpravi povečanje kapitala in sredstev.

v tisoč EUR

Postavka	Knjigovodska vrednost sredstev in dolgov	Prilagoditev na pošteno vrednost	Pripoznan sredstva in dolgi po prenosu
Nepremičnine, naprave in oprema	23.700	4.380	28.080
Neopredmetena sredstva	8.706	60.993	69.699
Dolgoročne finančne naložbe v pridružena podjetja	135	-	135
Dolgoročna finančna sredstva	6.625	-	6.625
Odložene terjatve za davek	424	-	424
Skupaj dolgoročna sredstva	39.590	65.373	104.963
Zaloge	51.690	-	51.690
Kratkoročna finančna sredstva	675	-	675
Kratkoročne poslovne terjatve in druga sredstva	96.441	-	96.441
Skupaj kratkoročna sredstva	148.806	0	148.806
SKUPAJ SREDSTVA	188.396	65.373	253.769
Odložene obveznosti za davek	519	6.975	7.494
Dolgoročne rezervacije	671	-	671
Skupaj dolgoročne obveznosti	1.190	6.975	8.165
Kratkoročne finančne obveznosti	50.045	-	50.045
Kratkoročne poslovne in druge obveznosti	85.560	-	85.560
Skupaj kratkoročne obveznosti	135.605	0	135.605
SKUPAJ OBVEZNOSTI	136.795	6.975	143.770
NETO PRIPOZNANA SREDSTVA IN OBVEZNOSTI	51.601	58.398	110.000
Dobro ime			60.993

Bančna luknja

Primer bančnega financiranja: 1

Banka financira nakup kmetijskega zemljišča podjetju X za izgradnjo trgovskega centra.

Vrednost zemljišča, za katerega se pričakuje sprememba namembnosti, je desetkratnik cene kmetijskega zemljišča in taka je tudi vrednost posojila.

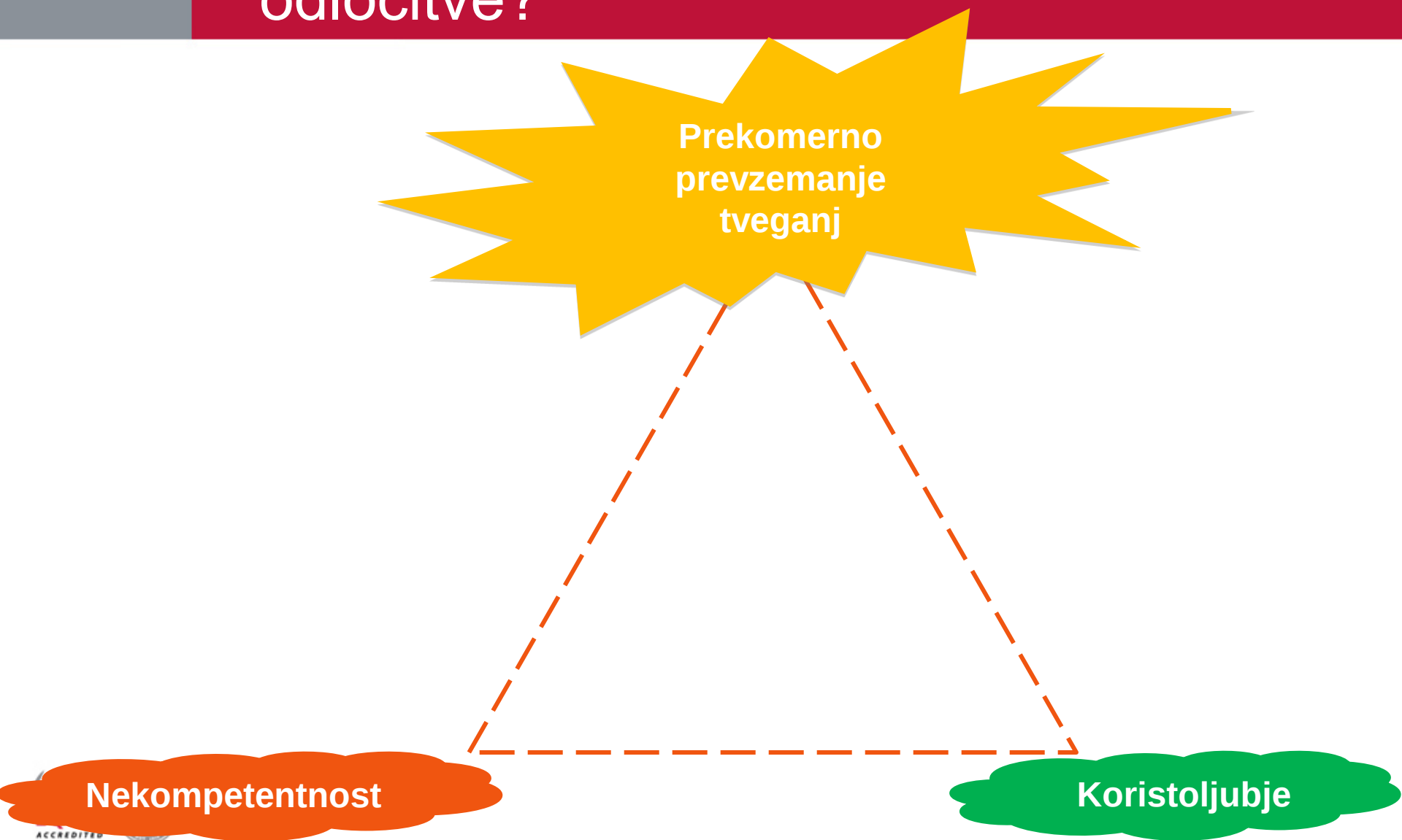
Podjetje X ima minimalen kapital in sodeluje pri investiciji z minimalnim vložkom.

Zemljišče še danes ni pridobilo gradbenega dovoljenja, podjetje X gre v stečaj, banki ostane zastavljeno kmetijsko zemljišče.

Drugi načini odtekanja denarnih tokov

1. Negospodarna nabava
2. Transferne cene
3. Poslovanje s povezanimi osebami
4. Fiktivne pogodbe (posebej svetovalne)

Kaj so vzroki za take poslovne odločitve?

Zdrdsi nadzornih svetov

1. Sistemski razlogi: slabi nadzorni mehanizmi, prevelika moč uprave nad kontrolnimi funkcijami (finance, računovodstvo, notranja revizija, oddelek za upravljanje s tveganji)

Zdrdsi nadzornih svetov

2. Nobenega nadzora nad velikimi investicijami, ker tega ni predvidel statut

Zdrdsi nadzornih svetov

3. Velike investicije je uprava razdelila na več manjših poslov, ki so padli pod prag vrednosti, pri kateri mora dati soglasje k investiciji nadzorni svet.

Zdrdsi nadzornih svetov

4. V bankah nadzorni sveti po zakonu morajo dajati soglasje k večjim poslom:
  - prenizke kompetence nadzornikov, da bi predstavitev poslov in tveganj dobro razumeli,
  - preveliko zaupanje v upravo,
  - služenje določenim interesom izven banke (s tem mislim na problem neodvisnosti)

2.

Kaj lahko stori NS pri preprečevanju prevar?

Pogled nadzornikov

**Informacije
nadzornemu svetu**

Poslovanje

Problemi NS pri preprečevanju prevar

1. Velika asimetrija informacij med NS in upravo
2. Način dela NS (5-6 krat na leto pregleduje obdobjna poročila o poslovanju in ne konkretnih poslov, pogodb)
3. NS ne daje soglasja k večjim investicijam
4. Slučajnost odkritja prevare (bodisi preko nekega posla, bodisi preko poročil notranje revizije, izjemoma preko anonimne prijave)
5. Netransparentnost poslov

Problemi NS pri preprečevanju prevar

6. Skupinska narava odločitev in solidarna odgovornost članov uprave in NS (informiranost ni nikoli enaka, kot tudi ne osebni interes; hierarhične strukture)
7. Sloves, da sodni sistem ni zmožen razumeti dokazil o gospodarski škodi in nameri; “ne spleča se tožiti”
8. Šele z novim mandatom NS se prične ugotavljati odgovornost, ker samega sebe nihče ne toži

Ključne značilnosti dobrega upravljanja

1. **Odgovornost in integriteta:** Polno odgovorna nadzorni svet in uprava, integriteta članov NS (“fit & proper”), organizacijska kultura z ničelno toleranco do prevar

Ključne značilnosti dobrega upravljanja

2. **Usposobljenost nadzornikov in intenzivnost dela:** visoke strokovne kvalifikacije in neodvisnost članov NS in uprave, visoka intenzivnost nadziranja

Ključne značilnosti dobrega upravljanja

3. **Jasna strategija podjetja** in **kvantificirani cilji** za dosego strategije, intenzivno spremljanje uspešnosti, benchmarking

Ključne značilnosti dobrega upravljanja

4. **Sistem plačevanja managerjev**, ki ne spodbuja prekomernega prevzemanja tveganj

Ključne značilnosti dobrega upravljanja

5. **Rigorozen nadzor nad upravljanji s tveganji** ter primerna **korporativna kultura tveganj**, ki spodbuja integriteto in skladnost s predpisi

Ključne značilnosti dobrega upravljanja

6. Primerno kontrolno okolje

Notranja revizija – oči revizijske komisije oz. NS

Umeščenost notranje revizije v organizacijsko shemo

NS

Predsednik uprave

**Član uprave za finance
in računovodstvo**

**Član uprave za
trženje**

**Član uprave za
proizvodnjo**

**Izvršni direktor za
računovodstvo**

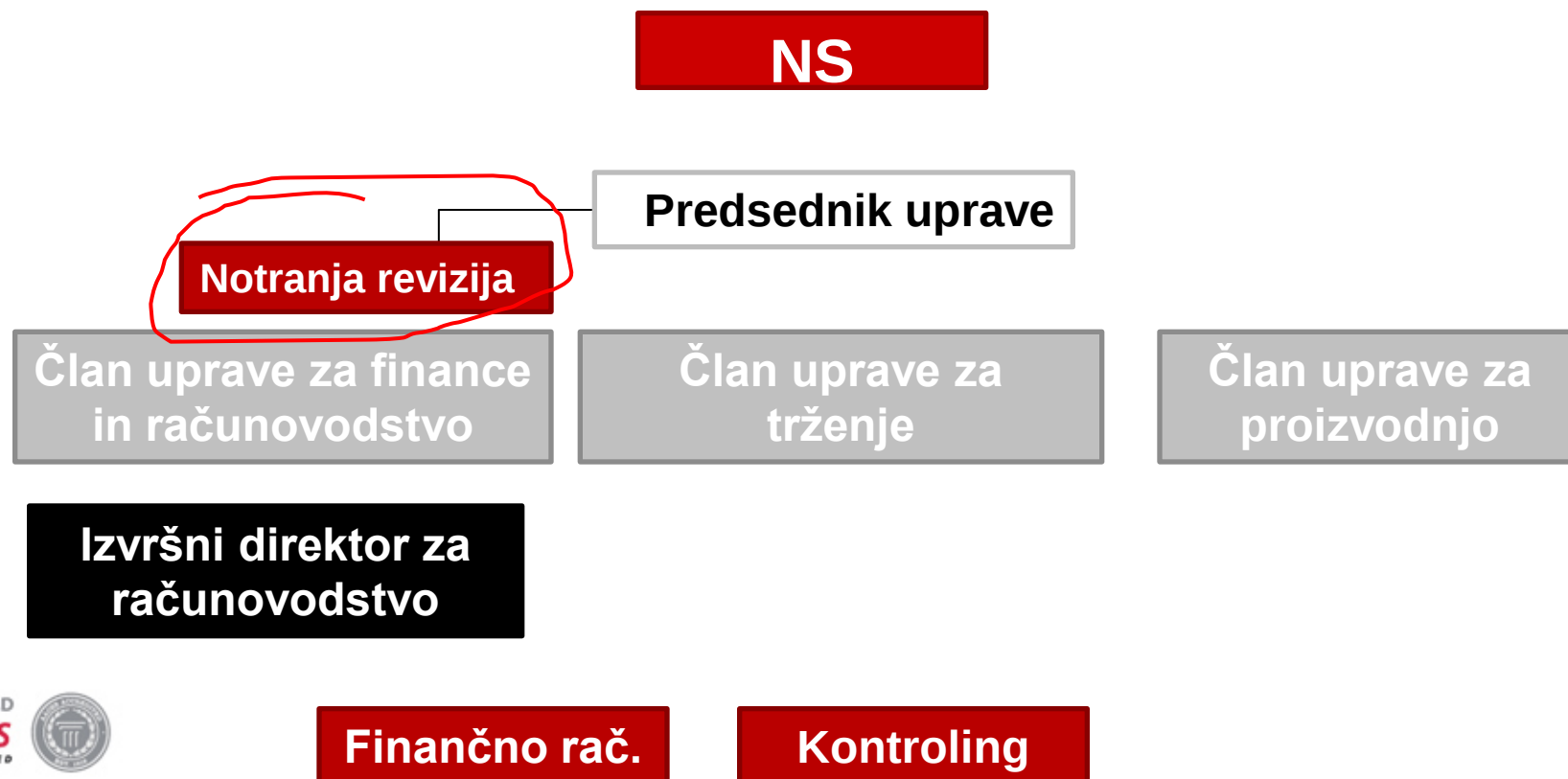
Notranja revizija

Finančno rač.

Kontrolling

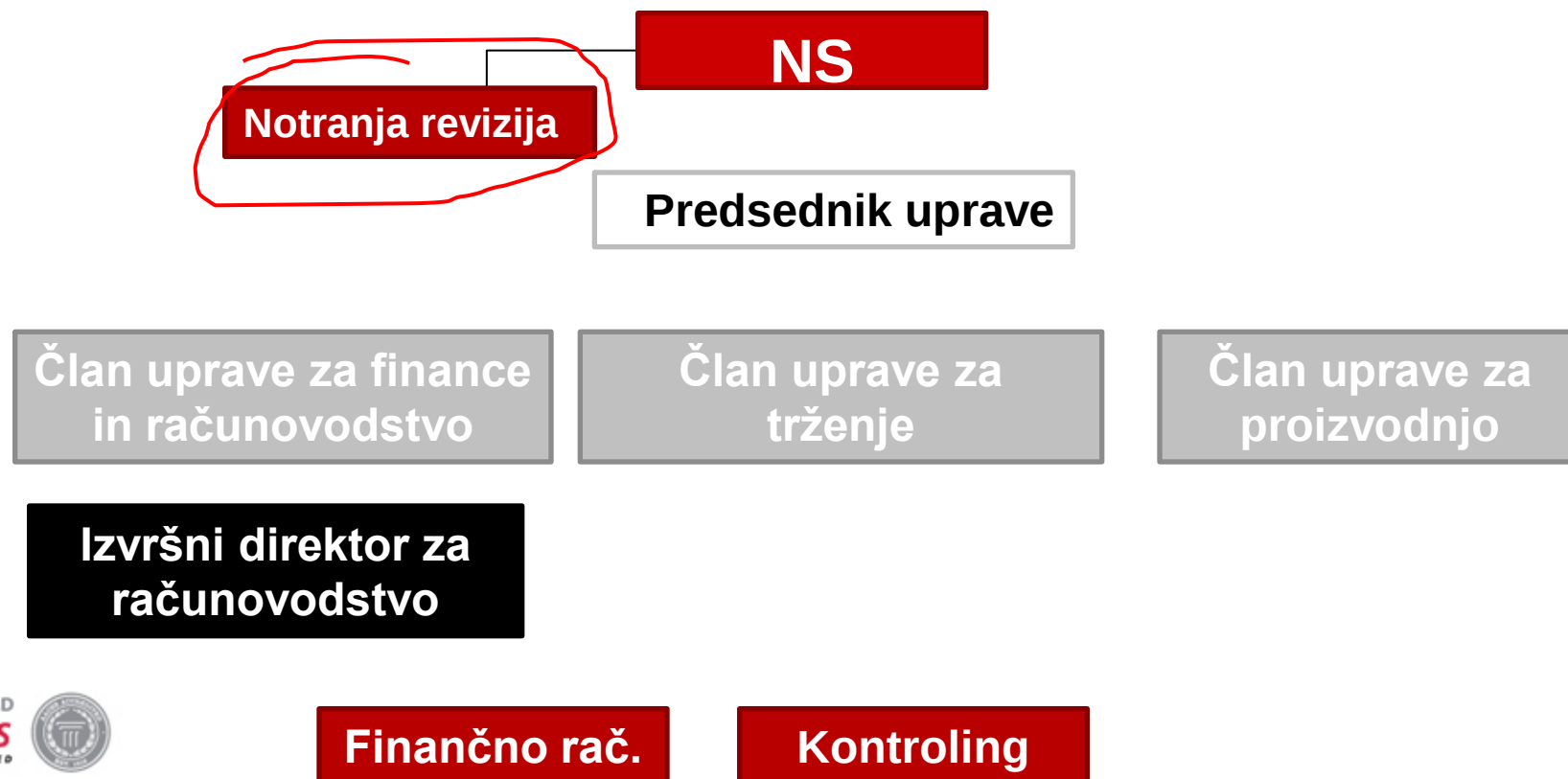
Notranja revizija – oči revizijske komisije oz. NS

Umeščenost notranje revizije v organizacijsko shemo

Notranja revizija – oči revizijske komisije oz. NS

Umeščenost notranje revizije v organizacijsko shemo

Kako povezati različne nadzorne mehanizme v eno funkcijo finančnega nadziranja podjetja?

